

Հայկական գիտահետազոտական հանգույց Armenian Research & Academic Repository

Սույն աշխատանքն արտոնագրված է «Ստեղծագործական համայնքներ
ոչ առևտրային իրավասություն 3.0» արտոնագրով

**This work is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial
3.0 Unported (CC BY-NC 3.0) license.**

Դու կարող ես.

պատճենել և տարածել նյութը ցանկացած ձևաչափով կամ կրիչով
ձևափոխել կամ օգտագործել առկա նյութը ստեղծելու համար նորը

You are free to:

Share — copy and redistribute the material in any medium or format

Adapt — remix, transform, and build upon the material

248 P.

ՍԱՀՄԱՆԱԴՐՈՒԹԻՒՆ

ԵՒ

W 840

ԿԱՐԿԱԴՐՈՒԹԻՒՆ ԺՈՂՈՎՐԴԵԱՆՆ ԶԱՅՈՑ

ՈՐ Ի ՃԱԽԱ

13367

Ձայ Բարգմանեաց Ի Հոլանդեյէն Բնագրէն

Ի ԱՂԻԿ Ա. ԹՈՎՄԱՍ

Վ Ա Ղ Ա Ր Շ Ա Պ Ա Տ .

Ի ՏՊԱՐԱՆԻ ՍՐԲՈՑ ԿԱԹՈՒՂԻԿԷ ԷԶՄԻԱԾՆԻ .

ԹՅԼԱ. — 1882

13367

ՅԱՆՈՒՆ ՏԵԱՌՆ ԱՐՔԱՅԻ

ԱՄԵՆԻՇԻԱՆ ՆԱԽԱՐԱՐ ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ՀՆԴԿԱՑ ՀՈՂԱՆԴԱՑԻՈՑ.

Ի ԽՈՐՀՐԴԵԱՆ

ԱՌ ԱՄԵՆԵՍԻՆ, ՈՐՈՑ ՊԱՐԳԵՒՔՍ ԱՅՍ ԵԼՑԵՆ, ԲԱՐԵՒ.

ԳԻՏԱՍՈՒՆ՝ ԱՄԵՆԱՅՆ ՄԱՐԴ.

Զի կշռեալ նորա զնամակ աղաչանաց մատուցեալ ի Յ. Յարութիւնայ և յայլոց ևս ոմանց, յորոց կազմի Ատեան ժողովրդեան Հայոց ի Ճաւա. որով խնդրի ի նմանէ հաւանել ընդ Սահմանադրութիւնս և ընդ կարգադրութիւնս Միաբանութեան նոցա սահմանելոյ յանսահման թիւըս ամաց, և գրել զայն յանձնաւորութիւն,

Ըստ զօրութեան 1. 2 և 3 պայմանաց Արքունի վճռոյն, որ ի 28 Մարտի 1870. թիւ 2 (Խմբագիր Պետութեան Հնդկաց թիւ 64) և 20. 29, 31 և 33 պայմանաց կարգադրութեան ի տեսչութիւն Հնդկաց Հոլանդացւոց,

ՀԱՃԵՑԱԻ ԻՄԱՆԱԼ.

Ընդ սահմանադրութիւնս և ընդ կարգադրութիւնս ժողովրդեան Հայոց ի Ճաւա, որպիսիք ընդ նամակի աղաչանաց նոցա կցորդեալք, հաւանել, և զմիաբանութիւն նոցին համարել իբրև զմարմին անձնաւոր.

Եւ զի մի որ չգիտանս պատճառեացէ զայսոսիկ, հանցի սա ի խմբագիր Հնդկաց և Հոլանդացւոց, և ի լեզուս Հնդկաց և Ճեննց.

Հրաման է գարձեալ զի ամենայն դրանիկ Պետք և Պաշտօնեայք, Գործակալք և Ատենակալք տացեն իւրաքանչիւր ըստ կարգի հնաղանդել սմա ճշգիւ առանց ակնառութեան.

Արարեալ ի Բոսթոնքի ի 6 Յունիս 1880:

ՅԱՆ ԼԱՆՍԵՐԻՍ.

ՀԱՆՐԱԿԱՆ ԱՏԵՆԱԳՊԻՐ

ՊԱՆԸԿՈՒԿ

(Խմբագիր քիւ 7)

13367

ՀՐԱՄԱՆԱԻ

Տ. Տ. ԳԵՈՐԳԱՅ Դ.

ՎԵՀԱՓՈՒ ԵՒ ՍՐԲԱՋՆԱԳՈՅՆ ԿԱԹՈՒՂԻԿՈՍԻ

ԱՄԵՆԱՅՆ ՀԱՅՈՑ.

Ս Ա Ն Մ Ա Ն Ա Ռ Ո Ւ Թ Ի Ի Ն

ԵՒ

ԿԵՐԳ-ԱՌՐՈՒԹԻՒՆ ԺՈՂՈՎՐԴԵԱՆՆ ԼԱՅՈՑ Ի ՃԱՆԱ

Անուն ժողովրդեանն.

Պայման 1. Է ի ձաւա ժողովուրդ, որ դաւանի զիրօնս Քրիստոնէութեան ըստ կարգաց Հայաստանեայց Եկեղեցւոյ, եւ կոչի ժողովուրդ Հայոց ի ձաւս:

Դաս ժողովրդեանն.

Պայմ. 2. Ի դասու ժողովրդեանն եւն ամենայն Հոյ Քրիստոնեայք՝ որք բնականն ի ճաւս, եւ կամիցին դասակցել նմին:

Պայմ. 3. Են ժողովրդեան այլ եւ այլ գոյք եւ կալուածք յիշատակելիք ի ստորեւ, զորոց զմնտս պարտ է վարել որպէս նշանակեալ ի սմին Սահմանադրութեան:

Հանրական ժողով.

Պայմ. 4. Ամի ամի յամսեանն Ապրիլի եւ քաճախաւոյն եւս ի Հարկ լինել ըստ կարգադրութեանս այսօրիկի կամ ի դէպ դատել Ատենին յանձանձանաց, եւ կամ ի գրով խնդրել գէթ 5 ամանց ի ժողովրդեանն, որոց գուցէ զօրութիւն ձայնի կամ վարկի, *) Ատեանն, որ անուանեացի ի ստորեւ, կոչեացէ բոլոր դասակցաց ժողովրդեանն ժողով Հանրական, որ միշտ գումարեացի ի Բատախա:

Պայմ. 5. Ժողովոցս այսոցիկ Հազարք լիցին ամենայն արու Հայք, որոց բնակութիւն իցէ թէ ի Բատախա, եւ թէ այլուր ի ձաւա. այսր ազադաւ ազգ արասցէ Ատեանն միով ամսով յառաջ որպէս զիւրգ եւ մարթիցի նմա զօր, զժամ եւ զտեղի եւ ի գէպս անսովոր ժողովոց՝ զինգիրս իսկ նոցին:

Աթուակալ Ատենին յանձանձանաց վարեոցէ զժողովս:

Ատենագալիք նորա կալցի զյիշատակարան նոցին:

(*) Ա. օտ, այսինքն՝ քուէ:

Պայմ. 6. Ընդառնելի լիցի ի ժողովի վարկ արուաց միայն, որոց լցիալ իցեն ամբ քսան եւ մի, եւ բնակութիւն կալեալ գոնէ գամս երկուս ի ձաւա կղզւոջ:

Ի պառակտել կարծեաց զիրաւանց վարկի ուրուք ի ժողովի, առաւելութիւն վարկից, որոց յայտնի իցեն իրաւունք, հասոյէ վճիռ:

Պայմ. 7. Որոց ըստ վերագոյն պայմանին անդօր իցեն ձայնք, է նոցա խորհրդական եւ եթ վարկ:

Այլ յառաջարկել ուրուք եւ կամ ոմանց ի զօրաւոր ձայնաւորաց, մարթի ժողովոյն աւելեօք ձայնից մատուցանել ումեք կամ ոմանց յանձայնից անտի զիրաւունս զօրութեան ձայնի:

Պայմ. 8. Ի չկարել որոց այլուր բնականան ի ձաւա, ի բովի գալ ի ժողով հանրական, մարթի կարգել նոցա երեսօխտանս ի զօրաւոր ձայնաւորաց, որոց լիցին իրաւունք տալոյ զվարկս եւ ի գիմաց նոցին:

Այլ մի լիցի ումեք մատուցանել զվարկս առաւել քան զչինգ համայն ընդ անձին եւ ընդ այլոց:

Պայմ. 9. Ամենայն ինդիրք վճարեսցին աւելեօք ձայնից:

Այլ աւելեաց պետք են երկից չորիւր մասին ներկայ վարկից ի փոփոխութիւնս առնել ի Սահմանադրութեանս, ի վաճառել եւ ի գնել զանշարժուն իրոս, եւ կամ ի շրջել զպէտս մտից նոցա եւ ի ծախել այլազգ՝ քան է յիշատակեալ եւ սահմանեալ ի ստորեւ:

Ի զուգարթիւ գիպել երկուստեք ձայնից, լիցի Նախագահին երկրորդ իմն ձայն վճռական:

Վարչութիւն Ժողովրդեանն.

Պայմ. 10. Վարչութիւն ժողովրդեանն յանձն լինի հնգից ոմանց ի գասու Հայոց, եւ անուանի Հանրական Ատեան Յանձանձանաց ժողովրդեան Հայոց ի ձաւա:

Պաշտօնեայք Ատենին ընտրին յերիւր ամի ի տարեւոր հանրական ժողովի կատարեալ աւելեօք ձայնից, այսինքն է աւելի քան կիսով թուոյ ներկայ վարկից:

Ի չգտանել ուրուք իսկոյն զայս կատարեալ առաւելութիւն ձայնից, վերստին արկցին ձայնք գերիօցունց՝ սր զառաւելոյցոյն կալան ձայնս, եւ ի դէպս այսպիսիս պարտ է երկօցունց նոցա, զորոց ձայն յարկանի չտալ զվարկ իւրեանց:

Յետ երկից ամաց հրաժեշտ առնուն, այլ եւ նոյն հետայն մարթի ընտրել նոցա անդրէն:

Յորոց ի Բատաւիա միայն բնակին, լիցին պաշտօնեայք Ատենին Յանձանձանաց:

Պայմ. 11. Ի հրաժարել ուրուք ի պաշտօնէից Ատենին չեւ ամացն երկից բոլորեալ, կամ ի վճարիլ ի կենաց եւ կամ ի մեկնել այլուր, հարկ է այլոց ի նոցանէ գումարել ի միում ամսոջ ժողով հանրական առ ի ընուլ զտեղին:

Պայմ. 12. Ընդ առնուլ Ատենին զկոչումն, ընտրեսցէ իսկ եւ իսկ ի միջոյ իւր Նախագահ, Ատենադպիր եւ Գանձակալ:

Պայմ. 13. Յաջորդ անուանքս առցեն ի սկսուածի զգէմս պաշտօնէից Ատենին:

Յովհան Յարութիւն իբր Նախագահ

Ա. Պ. Աղանուր իբր Ատենադպիր

Գ. Ե. Գասպար իբր Գանձակալ

Ծ. Ա. Թովմաս եւ Յովհաննէօ Ծ. Սարգիս:

Պայմ. 14. Ատեանն բաժանէ զպաշտամունս ի պաշտօնեայս իւր, եւ ինքնին կարգ դնէ զբաղանաց իւրոց:

Գումարի երբ եւ կարեւոր թուեսցի Աթոռակալին, եւ կամ թէ ինդրեսցէ ոք ի պաշտօնէից զայն:

Ի գումարութիւն ժողովոյ Ատենի ինդրի ներկայութիւն գոնէ երկից ի պաշտօնէից նորա:

Ամենայն ինդիրք վճարեսցին աւելեօք ձայնից:

Ի հաւասար բաժանել ձայնից, լիցի Աթոռակալին երկրորդ վարկ ի վճիռ:

Պայմ. 15. Ատեանն բերէ զգէմս ժողովրդեանն առաջի օրինաց եւ այլուր, առնէ վասն նորա զկարեւորս ամենայն ուրեք, յանձանձէ զամենայն կալուածս եւ զգոյս նորա, եւ զաւանդս որ ընդ ինամով նորա իցեն, ստանայ զմուսս նոցա եւ տայ զձեռագիր ստացից, եւ ոչ անցանելով զյաջորդ սահմանօք, զօրէ շրջել յանուն ժողովրդեանն զանշարժուն իրոս, եւ յայլս հանել զկացեալս բնդ անուամբ եւ կամ ընդ ձեռամբ ժողովրդեան, փոխ տալ այլոց արձաթ ընդ գրաւականաւ, եւ կամ ընդ պատշաճաւոր երաշխեօք, կազմել զկարեւոր մուրհակս նոցին, զեկուցանել որոց տուեալ է արձաթ ի վաշխի, եւ յետս ինդրել զայն:

լուծուիլի դգրուս: հանել հրապարակաւ զկալուածս ի վաճառ
լստ իրաւանց օրինաց, կամ ըստ զօրութեան անգարձ գրոյ փո-
խանորդութեան: Գնել եւ վաճառել ի գէմն ժողովրդեանն
զթղթեան յարգուն (Նէր): եւ յաղագս այսր ամենայնի տալ
եւ առնուլ զամենայն մուրհակս:

Այլ ի գնել եւ ի վաճառել զանշարժուն իրս, եւ յարձանա-
գրել զնոսին, չիք Ատենին իշխանութիւն՝ եթէ ոչ տացի նմա
այն յատուկ ի հանրական ժողովոյ աւելեօք ձայնից ըստ Ծրգ-
այայմանին:

Բաւակաճութիւն է Ատենին կարգել գոք եւ կամ գերկուս
ոմանս ի պաշտօնէից իւրոց յարձանագրել ի դիւանի գգին,
զվաճառ եւ դգրաւ կալուածոց, զլուծումն գրաւաց, զարձա-
կութիւն երաշխեաց եւ մուրհակաց, եւ որ ի կարգին:

Այս պաշտօնէից պարտ է ի ցոյց իշխանութեան իւրեանց ա-
ծել զքաղաքաճոյս յիշատակարանի ժողովոյ Ատենին:

Պայմ. 16. Տացէ Ատենն յամենայն ամսեայ ժողովս իւր՝ հա-
նել զմատեանս եւ զհաշիւս ամսոյս զնացելոյ, եւ զուգալիչուեսցէ
զնոսին ընդ առձեռն գրամոց գանձուն:

Կալցի զյիշատակարան ժողովոց իւրոց եւ զպատճէն նամա-
կանոցն:

Պայմ. 17. Ատենին յանձն է յարգիւնս ամել զվճիւս հան-
րական ժողովոց, զօրէ նա զնել կարգս ներքինս, եւ ընդունի
զմուտս այլ եւ այլ կալուածոց եւ ընչից ժողովրդեանն, այլ
պարտ է նմա պատկանել կամ գործ գնել զմուտս զայն միայն
ի պէտս՝ որ նշանակին ուրոյն ուրոյն ի ստորել:

Եթէ ոչ ստիպեալ յանակնկալ դիպաց՝ որ հարկիցեն զառ
ժամայն ծախս ոչ ի վեր քան զվեց հարիւր գիլղըրաց ըստ ամի,
մի լիցի Ատենին յայլ պէտս ծախել զմուտս ժողովրդեանն մինչ-
չեւ զոյն սահմանեալ հանրական ժողովոց:

Հոգ լիցի Ատենին բնաւ իսկ մի յաւելուլ հիւց քան զմուտս
գոյիցն:

Պայմ. 18. Ի հանրական ժողովի գումարեաց ըստ սովորու-
թեան ամի ամի յամսեանն Ադրիլի, յայտնեսցէ Ատենն զանցս
տարւոյն անցելոյ, եւ առաջի արտրեալ զմատեանս, զհաշիւս,
զցոյցոյ, զմուրհակս կալուածոց, զգիրս պարտոց, զթղթեան

յարգուն եւ զկշիւս գանձուն, տացէ համար զյանձանձանաց
իւրոց:

Հաշիւքն ստորք նոցին դիցին յառաջագոյն գէթ զեօթնեակ
մի յընթերցութիւն եւ ի քննութիւն ժողովրդեանն ի ժամա-
տան, ուր գումարեսցին սովորաբար ժողովքն հանրականք:

Անշար հասարակութեան և քոյ ի նման նոցն

Եկեղեցի:

Պայմ. 19. Ժողովրդեանն է եկեղեցի կառուցեալ ի Բատուխա
յանուն սրբոյն Յովհաննու, եւ նուիրեալ ի պաշտօն քրիստոնէ-
ական կրօնից: Նինուած եկեղեցւոյն ապահարկեցաւ ի Պետու-
թենէն հրովարտակաւ, որ յամի 1853 ի 3 Օգոստոսի, եւ ան-
կանի ի խորան Մ, ի մասն Գ, ի թիւ 409, ի գեանայարկ թիւ
8926, եւ արձանագրեալ ի մուրհակ սեփհականութեան, որ յամի
1853 ի 18 Հոկտեմբերի ի թիւ 574:

Ծախք ի պահ շինուածոց եկեղեցւոյս ի պաշտօն կրօնից Հայոց
եւ ի ռոճիկ Քահանայի հոգացին ի մտից գոյիցն, որք են:

1. Կալուած կանգնեալ յԱրքայադաշտ անուն հրապարակի
ի Բատուխա, ի դաս Մ. ի մասն 3. ի Հատուած Գ. ի թիւ 109,
ի գեանայարկ 5616: Կալուածս այս գրեցաւ յանուն եկեղեցւոյ
սրբոյն Յովհաննու ըստ մուրհակի սեփհականութեան յամի 1861
ի 27 Մայիսի ի թիւ 454:

2. Ամենայն շարժուն իր, թղթեան պարտոց, փոխք ընդ ե-
րաշխեօք եւ գրաւակաճք ըստ մատենից եւ արձանագրաց եկե-
ղեցւոյն որոշեալք ի նոյն պէտս:

Ոստանարան:

Պայմ. 20. Ժողովուրդն ի պահ գիտութեան հայրենի լեզուին
ի միջի մանկուոյն Հայոց յայտմ կղզւոյ, եւ ի սնուցանել եւ ի
գատարակել զմանկտին զայն ի պիտանի յօգուածս ընկերու-
թեան, եզ ի Բատուխա Բայրոց անուն Մանուկ եւ Յարութի-
նեան Ոստանարան, ընդունելի լեալ Պետութեանն հրովարտա-
կաւ, որ յամի 1855, ի 22 Դեկտեմբերի ի թիւ 23:

Ի լրումն ծախուց այսր Ոստանարանի եւ վարձուց վարժա-
պետաց նորա, եւ կամ թէ առ ի չգոյէ բաւական թուոյ աշա-

կերտաց յերթալ եւ ի կրթիլ յուսումնարանին: Ատեանն ար-
ժան համարեսցի հաւանութեամբ ժողովրդեանն հայթայթել
մանկուոյն Հայոց յայսմ երկրի զառանձին կրթութիւն հայրենի
լեզուին: Վարեսցին մնառք անշարժուն իրաց եւ հասից գրելոց
յանունն Աւսումնարանին: որք են Մթերանոցք երկու: որ կան ի
Կալիբար հրապարակի ի Բատաւիա ի դաս Գ. յարեւմտեան մա-
սին. ի թիւ 39 եւ 40 ըստ մուրհակաց գնոց: որ յամի 1861 ի 2
Յունիսի ի թիւ 464 եւ 466: ի գետնայարկ 4832 եւ 8394:

Տուն մի կանգնեալ ի Տանաբանգ թաղի ի Բատաւիա: ի դաս
Մ. ի մասն 3. ի Հատուած Գ. ի թիւ 82 ըստ մուրհակի գնոց:
որ յամի 1856 ի 8 Դեկտեմբերի: ի թիւ 677 ի գետնա-
յարկ 7753:

Տուն մի կանգնեալ ի Սիոտ փողոցի ի Բատաւիա ի դաս Մ.
ի Հատուած Գ. ի թիւ 91 ըստ մուրհակի գնոց: որ յամի 1877
ի 12 Նոյեմբերի: ի թիւ 1040 ի գետնայարկ 8333:

Եւ ամենայն շարժուն իր: թղթեան պարտուց: փողք ընդ ե-
րաշխօք: եւ գրաւականք որոշեալք ըստ գրոց եւ արձանագրաց
ի նոյն պէտս:

Պայմ. 21. Պարտ է գէթ միում ի վարժապետաց Աւսումնա-
րանին լինել ազգաւ Հայ եւ բաւական յուսուցանել մանկուոյն
զլեզուն հայեցի:

Պայմ. 22. Եթէ մնառք շարժուն եւ անշարժուն իրաց ըստ 20րդ
պայմանին պատկանեալք ի դարման: եւ ի պահ Աւսումնարանին:
եւ կամ ի մատակարարութիւն առանին ուսման յաւելուցուն
քան զելս ի պէտս նորին: ի կիր արկցի յաւելուածն հաւանու-
թեամբ ժողովրդեանն ի կառոյցս հանգուճաւոր գործոցաց Հայոց
եւ յայլ տեղիս: եւ կամ ի տալ չքաւոր մանկուոյն Հայոց վայե-
լել քան ի վարժս այլուր:

Հայկեան Դասարանութիւն:

Պայմ. 23. Ի նպատտ չքաւոր այրեաց եւ որբոց Հայոց: եւ ի
գաստխարախութիւն անինչ մանկուոյն: արար ժողովուրդն կա-
մաւոր հանգանակաւ զգոյս ընդ անուամբս Հայկեան Միաբա-
նութիւն:

Սովին ողորմածութեան խորհրդով ժողովեալ արժաթն եղեալ
է ի վերայ Մթերանոցի կանգնելոյ ի Կալիբար ի Բատաւիա: ի

դաս Ծ. յԱրեւելեան մասին: ի թիւ 34: եւ կաղելոյ այժմ յա-
նունն եկեղեցւոյն սրբոյն Յովհաննու ըստ մուրհակի գնոց: որ
յամի 1863 ի 7 Սեպտեմբերի ի թիւ 685 ի գետնահարկ 8967:
Եգեալ է գարձեալ արժաթն ի շարժուն իր: ի փոխս ընդ երաշ-
խօք: եւ ի թղթեան պարտուց եւ գրաւուց: որպէս երեւեսցի ի
մատենից Միաբանութեանն:

Մի լիցի Ատենին այլադք ի կիր արկանել զմուտս այսր գոյից:
քան զոր ասացան վերագոյն ըստ բուն եւ ներքին կարգադրու-
թեան նոյն Միաբանութեանն:

Պայմ. 24. Բաց ի կալուածոցն: զորոց բանք եղեն վերագոյնս:
արձանագրեալ են գարձեալ յանունն եկեղեցւոյ սրբոյն Յովհան-
նու: յետագայս:

«. Մթերանոց կանգնեալ ի Կալիբար ի Բատաւիա ի դաս Թ.
յԱրեւելեան մասին: ի թիւ 12. ըստ մուրհակի գնոց: որ յամի
1857 ի 26 Հոկտեմբերի ի թիւ 813 ի գետնայարկ 5323: Այս
Մթերանոց է Ամենափրկչեան անունն Վանացն Չուղայ յիսպահան
ի Պարսս: ըստ մուրհակին գրելոյ ի Բատաւիա յամի 1859 ի 13
Հոկտեմբերի ի թիւ 75. առաջի Մինսէն անունն նոտարի հասա-
րակաց: ուստի մնառք նորա սրբեալ ի ծախուց: լիցին ի կամս
նոյն Վանաց:

բ. Մուրհակ արձանագրեալ յատենի իրաւանց յառաջին
գրաւական տան կանգնելոյ յԱրքայադաշտ հրապարակին ի Բա-
տաւիա ի դաս Մ. ի հատուած 4: ի թիւ 149: ըստ գրոց գրա-
ւուն: որ յամի 1871 ի 18 Մարտի ի թիւ 20:

գ. Այլ եւս գրաւականք եւ գրուիք զրամոց յանձնեալք ի
վարչութիւնն Եկեղեցւոյ սրբոյն Յովհաննու: եւ յանունն նորա
գրեալք: որք ըստ մատենից եւ արձանագրաց նորին այլոց են:
որոց եւ տացի համար ընդ մտից նոցին: որք են՝

Մուրհակք առաջին գրաւականաց արձանագրեալք յատենի
իրաւանց ի վերայ անշարժուն իրաց: որք են՝

Կալուած կանգնեալ ի Բոջօնգ հրապարակի ի Սմարանգ ի թիւ
901: ըստ մուրհակի սեփականութեան ի թիւ 401: ըստ գրոց
գրաւու: որ յամի 1877 ի 27 Նոյեմբերի:

Երկու վիճակք գետնոյ եղեգնեայ շինուածովք: որ ի նոսա: ի
Քամուզն Բլիտանգ ի Բուխտնչորիս ի գետնայարկ 71 եւ 318:

Յայլ եւ այլ աւանդս յայտոսիկ յանձնեալս ի իմամն Եկեղեցւոյն՝ է գոյք ինչ կացեալ յանուն Գանձանակի Տնանկաց Զուղայ, եւ յապահակեալ այժմ՝ որպէս երեւեցի յայնեալ ի մատեանս եւ յիշատակարանս Եկեղեցւոյն: Մուտք այսր գոյից ծախեսցին յօգնութիւն կամ ի նպաստ չքաւոր Հայոց Զուղայ քաղաքի մերձ յՍուպահան ի Պարոս, ի ձեռն Ենամակալաց կամ Վարչաց Գանձանակի Տնանկաց կարգելոց անդանօր:

Պայմ. 25. Եւ զի առ կազմութեան այժմու ժողովրդեան Եկեղեցի սրբոյն Յովհաննու, Մանուկ եւ Յարութիւնեան Աւսուժնարան եւ այլ գոյք գումարեալք վերագոյն համարին յայսմ հետէ յօգուածք եւ եթ նորա, եւ կան ամենեքին ընդ յանձանձանօր ժողովրդեան, եւ չիք եւս նոցա Վարչութիւն ուրոյն, յանձն է Ատենին հոգալ փոփոխել եւ ուղղել դարձանագիրս անշարժուն իրաց, պարասւց եւ գրաւուց կացելոց այժմ՝ որիչ որիչ յանուն կամ յանուանս գոյիցն այնոցիկ, ի հասարակաց գիււանի արձանագրութեան կալուածոց եւ գրաւականաց, որպէս զի փոխանակեսցին մուրհակը անձնիւր որ ոչ եւս են ըստ պատշաճի, ընդ կազմելոցն յանուն ժողովրդեանն ըստ օրինի:

Պայմ. 26. Ի փոխանակել վաճառիւ կամ այլազգ զվերագոյն յիշատակեալ անշարժուն իրս եւ զփոխս ընդ երաշխեօք այլոց անշարժուն իրաց եւ փոխոց, մուտք փոխանակացն լիցին եւ վարեսցին միշտ ի պէտս նոյն նպատակի կալուածոցն, զոր փոխանակեսցին:

Անկո՞ն ժողովրդեանն:

Պայմ. 27. Ի չմնալ ի ժամանակի իմիք աւելի քան զերկու գլուխս ազգատոհմից ի ժողովրդենէ աստի, լուծցի սա ըստ օրինաց, եւ ամենայն կալուածք, գրաւականք, գոյք եւ շարժուն իրք յիշատակեալք ի վերագոյն՝ անցցեն ի ժողովուրդ Հայոց կացեալն ընդ թեմով Աթոռղիկոսին կամ Հայրապետի Եկեղեցւոյն Հայոց, որ նստի այժմ ի Վանս Եջմիածնի յերեւան ի Ռուսական Հայաստան:

Պարտ լիցի յայնժամ Հայրապետին զամենայն շարժուն եւ անշարժուն իրս ժողովրդեանս Հայոց ի ձաւա դնել տալ ամս տասն ըստ յանձանձանօք աւանդապահաց բնակելոց ի Բատա-

ւիա, եւ կարգելոց հաւանութեամբ Ատենի խորհրդականաց իւրոց, այն է Սինհոդոսին: Պարտ է յայնժամ Հայրապետին դնել եւ դարմանել զՎարոցս ի զուտ մտից կիսոյ, զորոյ զերիս չորիք մասունս վարեսցէ նա ի պէտս ուսմանց քրիստոնեայ մանկանց ի Հայաստան, եւ զմիւս չորիք մասն յօգուտ մանկանց Հայոց ի Զուղա մերձ յՍուպահան ի Պարոս:

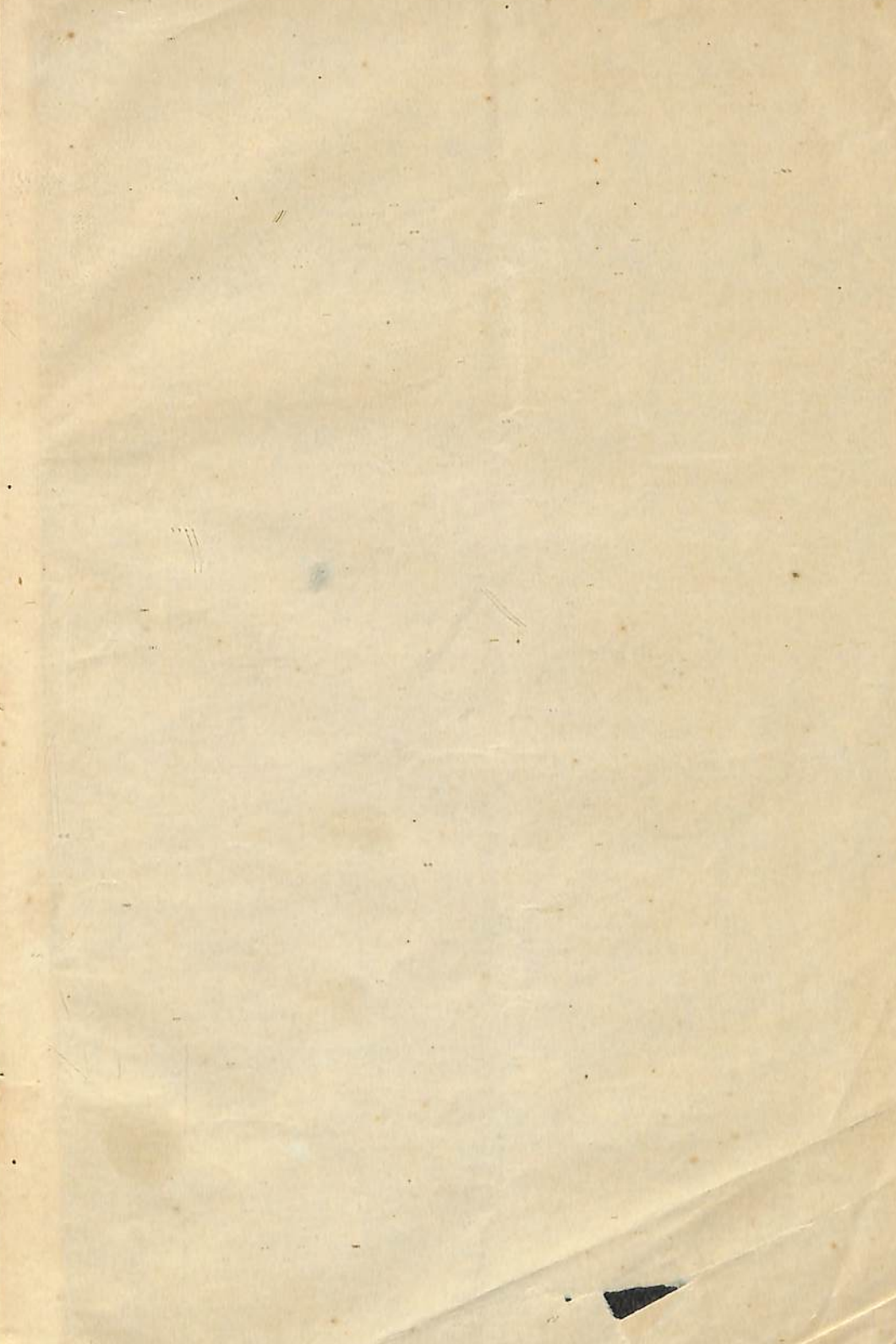
Միւս կէս մտիցն պահեսցի եւ յաւելցի ի գլուխ անդր:

Եթէ յարիցէ դարձեալ զայնու ժամանակաւ ժողովուրդ Հայոց ի ձաւա, անկ լիցի նմա ստանալ զպահեալ կէս մտիցն, եւ վարել նովաւ ճշդիւ որպէս նշանակեալ է ի Սահմանագրութեան աստ:

Յոչ յառնել այլոյ ժողովրդեան Հայոց զամս տասն ի ձաւա, ըստ վերոյիշելում իշխանութիւն լիցի Աթոռղիկոսին համաձայն ընդ Ատենի խորհրդականաց իւրոց թողուլ զգլուխ դրամոցն աստ ընդ յանձանձանօք, եւ կամ զամենայն կալուածս վաճառել, եւ ժողովել զամենայն հասս արտաքինս ընդ սովին պարտականութեամբ, զի զամենայն արծաթն դիցէ նա վերստին ընդ շահեկան ազահովութեամբ, եւ մտից նորին կարգեսցէ եւ դարմանեսցէ զվարժարանս Հայոց, զերիս չորիք մասունս մտիցն ծախեալ յօգուտ քրիստոնեայ մանկանց ի Հայաստան, եւ զմիւս չորիք մասն ի պէտս մանկանց Հայոց ի Զուղա մերձ յՍուպահան ի Պարոս:

Պատճէն այսր Սահմանագրութեան յղեսցի Նորին Սրբութեան եւ Ատենի խորհրդականաց նորին, որպէս զի ակնարկութեամբ նախակարգ հատուածոյն կացցէ մնասցէ առ նմա միշտ:

Faint, illegible text, likely bleed-through from the reverse side of the page. The text is arranged in several paragraphs and is mirrored across the page.

ԱՅրացար Կանոնագիր Աղագային
ընկերութեանց

Կանոնագիր

..... ընկերութեան
Հասցանակ
Ի 190

Հոգ. և Կապուսթիւն եւ Ըսպարակ

Հոգ. Բ. Հասցիք

Հոգ. Բ. Կայտանց Կրթամանկացութեան

Կարկուսթիւն

Հոգ. Գ. -- Ընկերութեան ունի իրեն ժողով, հիմնադր ժողով և
անօրին թուրքուր :

307. Ե. - Արեւադիր ժողովը կը թողնուի 10 քն 40 անցիտի որ
ընկերութեան թաւանորդ անցանոց մէջն կը նշանակուի
վիճակաւ կամ խաւով:

307. Զ. - Արեւադիր ժողովը ամէն տարի որոշեալ ժամանակ մը կը
փոխարէ անցանոց յարկի մը տակ, ընտրեալ հասարակական
խորհուրդը, նորա փորձաւորութեան պիտի կազմուի և հասարակ
փոփոխութեան լսելու, և պիտի իշատէ քննարկութեան մէջ
ընդուն հասարակ:

307. Դ. - Եթէ հիմադիր ժողովը և եթէ Անտիք խորհուրդը նիւթերն
օրինաւոր հասարակութեան հասարակ, պիտի որ միջանկար
թիւն ներկայ գործուի:

307. Ը. - Արեւադիր ժողովը Անտիք խորհուրդը քարտեան հասարակ
բարեփոխութեան արանակէ և ինչիւր յիշուի յարակէ պիտի կազմուի
որով անցանոց վարչութեան կը ներկայացուի ի նշանութեան
և ի վարչապետն:

307. Թ. - Անտիք խորհուրդը կը վարէ ընկերութեան փորձերն անցանոց
կիրարկեալ վարչութեան կողմէ հասարակական կազմակերպ
կանոնագրին սկիզբանց և անոն կանոնագրին շրջանորոշ
թիւանց հասարակ:

307. Ժ. - Անտիք խորհուրդը կը թողնուի 5 քն 7 անցանցիտի, որ
ժողովը խաւով կը ընտրուի իրենց միջանկար և փոխարէ:

307. Ի. - Անտիք խորհուրդը պարտուի կը տեսնէ մէկ շաբաթ, և
անցանցիտը կը թաւան վերջնուի իրենց:

307. Լ. - Անտիք խորհուրդը անցանց հասարակութեան և անհարկաւոր
պարտաւորութեան ինչ ընկերութեան վարչութեան ժողովը
և շրջան:

307. Կ. - Ընկերութեան անցանց վիճակագրութեան քանակը,
չորսը կը արժանանային ժողովոյ որոշման և միջանց
տուհար, չորսը կը նշանակուի իրար ի նշանակ
փորձաւորութեան անցանց թաւանութեան, շրջանակ
և թաւանցիտը անցանց և անհարկաւոր կողմէ:

307. Ծ. - Ընկերութեան քարտեան հասարակ միջանկար 10 քն անցանց
յարկաւորէ, ընկերութեան անցանց յարակէ:

307. Ճ. - Թեւոր անցանցիտը հասարակ:
Եթէ որ ընկերութեան անցանց շրջանակին հարկը
ուրուի հասարակ, հիմադիր ժողովը անցանցիտը հասարակ
շրջանակներէ յարակէ շրջանակ մը կը ընտրուի ըստ
արանակագրութեան 10 քն յարակէ կազմակերպ
կանոնագրին:

307. Ծ. - Եթէ հիմադիր ժողովը և եթէ Անտիք խորհուրդը հասարակ
մանց մէջ ընկերութեան անցանցիտը վարչութեան և
կանոնագրի յարակէ վրայ վիճակագրութեան թաւանագրութեան
անցանցիտը:

307. Ծ. - Եթէ որ ընկերութեան անցանց թիւը քանակը անցանց
իւրեք յարակէ ընկերութեան շրջանակ պիտի հասարակ, և
ընկերութեան վարչութեան կողմէ շրջանակ պիտի գործուի
անցանցիտը վարչութեան կողմէ ընկերութեան թաւանագրութեան
կան անցանցիտը հասարակ փորձաւորութեան հասարակ ըստ
14 քն յարակէ կազմակերպ կանոնագրին:

307. Ծ. - Ընկերութեան հիմադիր և կազմակերպ անցանցիտը կը ընտրուի
որ և եթէ փոփոխութեան միջանկար, անցանց կիրարկեալ վարչութեան
հասարակութեան:

307. Ծ. - Ընկերութեան անցանցիտը ըստ անցանցիտը հասարակ
անցանցիտը կիրարկեալ վարչութեան կողմէ հասարակ
պիտի կազմակերպ կանոնագրին շրջանակագրութեան:

